

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 346/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, advokátom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 6Co/91/2021 z 30. septembra 2021 a opravnému uzneseniu Okresnému súdu Čadca č. k. 4C/65/2020 z 24. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 18. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov o náhrade trov konania v civilnom spore, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka sa spolu s ďalšími 27 žalobcami žalobou zo 16. októbra 2020 domáhala proti žalovaným určenia, že do dedičstva po poručiťovi patria spoluvlastnícke podiely na pozemkoch, ktoré mal žalovaný 1 nadobudnúť v rozpore so skutočnosťou na základe notárskej zápisnice o osvedčení vyhlásenia o vydržaní. Už 28. októbra 2020 zobrala sťažovateľka spolu s ostatnými žalobcami žalobu späť a súčasne si uplatnila voči žalovanému 1 právo na náhradu trov

konania, čo odôvodnila tým, že ako vlastník sporných podielov bol spätne zapísaný jej právny predchodca.

3. Okresný súd na späťvzatie žaloby uznesením z 8. marca 2021 konanie zastavil, žalovanému 1 uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania v plnom rozsahu a žalovaným 1 až 11 náhradu trov konania proti žalovanému 1 a ani proti žalobcom 1 až 28 nepriznal. Okresný súd vychádzal z toho, že žalobcovia sa svojich práv domáhali aj inak ako žalobou, a keď zistili, že žalovaný 1 chcel darovacou zmluvou previesť vydržané pozemky na tretiu osobu, ich advokát už 7. októbra 2020 na prokuratúre podal návrh na podanie prokurátorského upozornenia a v rovnaký deň podal na katastri námietku v konaní o vklad darovacej zmluvy. To malo za následok, že sporné pozemky boli žalovaným 1 z darovacej zmluvy dodatkom vypustené a taktiež boli vypustené z notárskej zápisnice o osvedčení vyhlásenia o vydržaní na základe opravnej doložky z 8. októbra 2020, ktorá bola podaná na zápis záznamom do katastra nehnuteľností 13. októbra 2020 a jej zápis bol vykonaný 16. októbra 2020. Na základe týchto úkonov bol ako vlastník sporných podielov opätovne zapísaný právny predchodca žalobcov. Skutočnosti, ktoré boli dôvodom na späťvzatie žaloby, tak nastali v rovnaký deň, v ktorý bola okresnému súdu doručená žaloba.

4. Žalovaný 1 podal proti výroku o povinnosť nahradiť trovy konania odvolanie. Poukázal na to, že v čase podania žaloby sporné pozemky už neboli v jeho vlastníctve a bolo povinnosťou žalobcov overiť si všetky okolnosti. Preto nedal príčinu na začatie konania, keďže pre posúdenie procesného zavinenia sú rozhodujúce okolnosti, ktoré nastali po začatí konania.

5. Krajský súd napadnutý výrok o trovách konania zmenil tak, že žalovanému 1 náhradu trov konania nepriznal a žalobcov v prospech žalovaného 1 zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu a okresnému súdu nariadil opraviť uznesenia v treťom, odvolaním nenapadnutom výroku tak, že tento správne znie, že žalovaným 2 až 11 (namiesto 1 až 11) náhradu trov konania proti žalovanému 1 a ani proti žalobcom v 1 až 28 nepriznáva.

6. Krajský súd uviedol, že pri zastavení konania je pre vyriešenie otázky náhrady trov konania kľúčové zistenie, či, a pokiaľ áno, ktorý z účastníkov z procesného hľadiska zaviniel zastavenie konania s tým, že kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska posúdením toho, čo žalobca žiadal a prečo neskôr vzal žalobu späť. Podľa krajského súdu ak nie je preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, potom nemožno nájsť súvislosť, a teda ani procesné zavinenie, medzi jeho správaním a zastavením konania a zodpovednosť za zastavenie konania znáša. Krajský súd sa nestotožnil so záverom okresného súdu, že žalovaný 1 procesne zaviniel zastavenie konania, teda že práve jeho neskoršie správanie po podaní žaloby bolo dôvodom späťvzatie žaloby. Podľa krajského súdu späťvzatie žaloby nebolo v príčinnej súvislosti s konaním žalovaného 1, ku ktorému došlo po podaní žaloby. Okrem toho poukázal na to, že ak by sa žalobcovia snažili predísť sporu dohodou, najmä ak vedeli o tom, že zo strany žalovaného 1 došlo k dispozícii so spornými spoluvlastníckymi podielmi, bolo možné predísť aj vzniku sporu. Predmet sporu bol podľa krajského súdu odstránený úkonmi žalovaného 1, ktoré vykonal ešte pred začatím konania, pričom k deklaratórnemu zápisu vlastníctva právneho predchodcu žalobcov došlo až v deň začatia konania. Skutočnosť, či o uvedenom mali, alebo nemali žalobcovia vedomosť, nie je z hľadiska ich procesnej zodpovednosti za zastavenie konania právne významná.

7. Po rozhodnutí krajského soudu okresní soud uznesením vyššího soudního úředníka z 24. novembra 2021 rozhodol o oprave svojho uznesenia z 30. septembra 2021 v jeho treťom výroku tak, že tento správne znie, že žalovaným 2 až 11 (namiesto 1 až 11) náhradu trov konania proti žalovanému 1 a ani proti žalobcom v 1 až 28 nepriznáva.

III.

8. Sťažovateľka nesúhlasí s právnym posúdením náhrady trov konania krajským súdom. Je toho názoru, že pokiaľ by nepodala na katastri námietky, kataster by vklad vlastníckeho práva na základe darovacej zmluvy povolil. To isté platí aj k podnetu na prokuratúru. Podľa sťažovateľky správanie žalovaného 1 ju donútilo podať žalobu. Podľa sťažovateľky okresný súd mal žalobcom priznať trovy konania, nie však podľa § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ale podľa § 256 ods. 2 CSP. Sťažovateľka cituje jednotlivé časti napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré považuje za nesprávne, poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného a najvyššieho súdu, najmä vo vzťahu k odôvodňovaniu súdnych rozhodnutí, ako aj na komentárovú literatúru týkajúcu sa trov konania. Sťažovateľka takisto žiada prerušiť konanie o jej ústavnej sťažnosti do rozhodnutia o jej podnete na podanie mimoriadneho dovolania z 24. januára 2022.

IV.

9. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou (III. ÚS 391/09). Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Podľa ESLP rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti napáda nesprávnosť právneho posúdenia otázky náhrady trov konania, ktoré nie je preskúmateľné prostredníctvom dovolania podľa § 421 ods. 2 CSP. Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné len vo vzťahu k námietke nesprávneho procesného postupu, ktorým súd strane znemožnil, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (uznesenie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1VOBdo/2/2021). Porušenie procesného postupu v konaní však sťažovateľka nenamieta,

a preto možno uzavrieť, že sťažovateľka dovolanie využiť nemohla. Preto je jej ústavná sťažnosť, ktorou namieta rozpor právneho posúdenia uznesenia krajského súdu s jej základnými právami, prípustná.

11. Krajský súd sa vecou sťažovateľky podrobne zaoberal, keďže detailne opísal a zhodnotil procesné skutočnosti, ktoré predchádzali podaniu žaloby a jej späťvzatiu. Okresný súd riešil neobvyklú situáciu, pri ktorej k dosiahnutiu žalobcami žalobou žiadaného stavu došlo zhodou okolností práve v deň podania žaloby. Túto konkrétnu situáciu normy CSP neriešia. Preto krajský súd dôsledne vykladal pojem procesné zavinenie. Dospel k záveru, že relevantné je zodpovedanie otázky, či k želanému stavu pre žalobcov došlo úkonmi žalovaného, ktoré vykonal po podaní žaloby. V tomto konkrétnom spore vychádzal z toho, že žalovaný 1 po podaní žaloby už nemusel realizovať žiadne úkony, ktoré by viedli žalobcov k späťvzatiu žaloby. Žalovaný 1 tieto úkony vykonal pred podaním žaloby, a teda mal záujem aj mimosúdne odstrániť spor medzi stranami. Žalovaný 1 nebol motivovaný prebiehajúcim súdnym konaním, ale úkonmi žalobcov, ktoré realizovali smerom k ochrane svojho práva v mimosúdnej úrovni katastrálneho konania.

12. Hoci právne kroky žalobcov smerom ku vkladovému konaniu, pravdepodobne boli podnetom pre žalovaného 1, aby vyňal sporné pozemky z osvedčenia o vydržaní, ako aj z následnej darovacej zmluvy, žalovaný tieto hmotnoprávne úkony urobil ešte pred podaním žaloby, pričom ich uskutočnenie mohlo byť sťažovateľke zrejme z prebiehajúceho konania o zázname do katastra. Krajský súd poukazoval aj na to, že Občiansky zákonník preferuje odstránenie rozporov medzi stranami dohodou. Preto je ústavne udržateľný argument, podľa ktorého žalobcovia mohli počkať na výsledok ich obrany smerujúcej ku katastrálnemu konaniu, a tak predísť podaniu žaloby, ktorá nebola viazaná na uplynutie žiadnej lehoty. Zo skutkového stavu je zrejme, že súdne konanie na dosiahnutie práva sťažovateľky už v čase jeho začatia nebolo potrebné, pretože sťažovateľkou žiadaný stav v katastri nehnuteľností bol dosiahnutý konaním žalovaného 1, ku ktorému došlo v čase pred podaním žaloby.

13. Úvahy krajského súdu sú ústavne konformné a nemožno dospieť k záveru, že by boli nelogickým excesom z noriem § 256 CSP, podľa ktorých (i) ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane a (ii) ak strana procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná náhradu týchto trov protistrane. Procesné zavinenie je nevyhnuté skúmať vo vzťahu ku konaniu strany, ku ktorému došlo po začatí procesu, teda po podaní žaloby. Sťažovateľkou žalovaný 1 však všetky úkony, pre ktoré odpadla dôvodnosť žaloby, urobil ešte pred začatím konania. Nie je dôvod na to, aby jeho konanie bolo podriadené pod pojem procesného zavinenia tak, ako to ustanovuje § 256 ods. 1 CSP. Rovnako nie je dôvod na použitie § 256 ods. 2 CSP, ktorý nerieši otázku zavinenia zastavenia konania, ale osobitnú otázku zavinenia vzniku trov konania v jeho priebehu. Preto je ústavná sťažnosť v rozsahu proti uzneseniu krajského súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

14. Vo vzťahu k napadnutému opravnému uzneseniu okresného súdu, ktoré vydal vyšší súdny, je podľa § 239 ods. 1 CSP prípustná sťažnosť, ktorá nebola podaná a ktorá je právnym prostriedkom, ktorý sťažovateľke priznáva CSP na ochranu jej základných práv. Preto je ústavná sťažnosť v rozsahu proti tomuto uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podľa § 132 ods. 2 zákona

o ústavnom súde neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu